

ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

№ У-274
Дата 22.12.98г.

бул. Витоша 1а
1000 София, България
ТЕЛ. (2) 875 513.
803 923
ФАКС (359 2) 876 514

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД
Дж. № 49/к.г.34/98
Дата 22.12.98

Д-р. Марков
22 дец. 98г.

Д О

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

С Т А Н О В И Щ Е

на ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

по конституционно дело №34/1998 год.

Господа конституционни съдии,

Посоченото по-горе конституционно дело е образувано по повод искането на Главния прокурор на Република България за обявяване противоконституционността на разпоредби на Закона за съдебната власт и на Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт /ДВ, бр.133 - 11.XI.1998 год./. Към делото е присъединено и постъпилото впоследствие искане на 49 народни представители от XXXVIII Народно събрание за обявяване на противоконституционността на редица разпоредби от Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, цитиран по-горе.

В изпълнение на определението от 3 декември 1998г. на Конституционния съд Висшият адвокатски съвет представя следното становище по направените искания по делото:

І. ОТНОСНО ОПЛАКВАНИЯТА ЗА ДОПУСНАТИ НАРУШЕНИЯ
НА КОНСТИТУЦИОННИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЕН ПРОЦЕС /т.1;р.І/

1. В двете искания се поддържа, че редица изменения

в Закона за съдебната власт са приети с едно гласуване, с което е нарушен чл.88, ал.1, изр.1 от Конституцията.

Висшият адвокатски съвет не изразява становище, доколкото от фактическа страна тези твърдения са оправдани. По принцип обаче Висшият адвокатски съвет намира, че с оглед на разпоредбите на чл.66-69 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание направените след първото гласуване на даден законопроект предложения на народни представители за негови изменения и допълнения и на самата постоянна комисия, компетентна за обсъждане и докладване на внесените законопроекти, се обсъждат и приемат само на едно гласуване, а именно второто/чл.69 от правилника/. - А що се отнася до повторното обсъждане и приемане на върнат от Президента на Републиката приет от Народното събрание закон, той се приема на едно гласуване повторно с мнозинство повече от половината от всички народни представители, което става също на едно гласуване /чл.71, ал.4/. Ако върнатият закон не получи това мнозинство, само тогава той подлежи на разглеждане по реда, предвиден за обсъждане и приемане на законопроекта, т. е. на две гласувания /чл.71, ал.5/.

Ето защо Висшият адвокатски съвет намира, че не е допуснато нарушение на чл.88, ал.1 от Конституцията, щом като сочените в двете искания разпоредби са приети по предложения било на народни представители, било на постоянната Комисия по правни въпроси и закони срещу корупцията.

В искането на Главния прокурор се сочат нарушения, които според него са свързани с прилагането на чл.4, ал.1 от Конституцията. В същност обаче от съдържанието на искането се вижда, че става въпрос за тълкуване на дадени разпоредби без обаче да става ясно с какво са нарушени принципите на правовата

държава.

3. Колкото се отнася до нарушенията, сочени в искането на народните представители от XXXVIII Народно събрание, не сме в състояние да изразим становище, тъй като се налага проверка от фактическа страна.

II. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИТЕ НЕСЪОБРАЗНОСТИ НА ДАДЕНИ РАЗПОРЕДБИ НА ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ С КОНСТИТУЦИЯТА

/по всяка точка се сочат в скоби последователно точката по искането на Главния прокурор и тази по искането на народните представители/

1. По §28 ЗИДЗСВ /3/. - Съгласно чл.126 от Конституцията структурата на прокуратурата е в съответствие с тази на съдилищата. За това и решение №10 от 29 април 1998 год. по конституционно дело №8/1998 год. Конституционният съд е приел, че, щом като не е предвидено да има военна колегия към Върховния касационен съд, няма място и за военна прокуратура към Главната прокуратура. Следователно тъй като Конституцията в чл.124 и 125 предвижда отделно съществуване на Върховен касационен съд и на Върховен административен съд различни функции, е задължително именно на основание чл.126, ал.1 от Конституцията съществуването на самостоятелни прокуратури към тези две върховни съдилища. А колкото се отнася до правомощията на Главния прокурор те не се засягат с нищо в резултат на "делението на две части на централното звено на прокуратурата" / а в действителност в Конституцията никъде не се говори за главна прокуратура/.

2. По § 21, т.1 и §29 ЗИДЗСВ/т.4/- Конституционният съд е дал с цитираното по-горе решение тълкуване на чл. 119, ал.1 от Конституцията в смисъл, че в тази разпоредба не е

предвидено обособяване на поделение на Върховния касационен съд, което да действа като трета - касационна инстанция - за делата на военните съдилища. А съществуването на отделна военна прокуратура към Главна прокуратура /ако такава има/ би било оправдано, ако има военна колегия към Върховния касационен съд. Очевидно Главният прокурор не се е съобразил с така даденото тълкуване.

3. По §§1 и 34, т.1 ЗИДЗСВ /т.5; т.II.11/. - Следствените органи наистина са в системата на съдебната власт - чл.128 от Конституцията. Няма обаче конституционна разпоредба, която да предвижда каква е организацията, структурата на т.н. следствие. Прочее обикновеният законодател е този, който ще организира следствените служби. Колкото се отнася до цитираните в искането на Главния прокурор решения на Конституционния съд, те имат за предмет уреждането на статута на директора на Националната следствена служба, която е била установена по силата на закона, но не по силата на Конституцията и имат значение докато този закон е в сила, Промяната в организацията и статута на следствените служби с обикновен закон е допустимо. Тук застъпеното разбиране намира опора в тълкуването, дадено с решение №9 от 30 септември 1994 год. по конституционно дело №11/1994 год.

4. По §7 ЗИДЗСВ /т.6; т.II.3/. - Според чл.130, ал.5 от Конституцията заседанията на Висшия съдебен съвет се председателствуват от министъра на правосъдието /сега/ и правната евроинтеграция, който обаче не участва в гласуването. Очевидно не съществува забрана министърът да участва в разискванията, да изразява мнения и становища, да прави и предложения. Сегашната законодателна уредба не ограничава с нищо правата и правомощията на

5.

ръководителите на съдилищата, прокуратурата и т.н. Трябва да се подчертае, че според решение №3 от 3 април 1992 год. по конституционно дело №30/1991год. няма пречки министърът да взема становища във Висшя съдебен съвет по кадровите въпроси.

5. По §55/т.7;т.II.3/. - Според решение №9 от 30 септември 1994 год. по конституционно дело №11/1994 год. проверката на организацията по образуването и движението на съдебните, прокурорските, следствените и изпълнителните дела и анализа на свършените дела и актове, - до каквато дейност се свеждат правомощията на инспектората при Министерство на правосъдието и правната евроинтеграция, респективно на самия министър, - не може да се приеме като намеса на изпълнителната власт в работата на съдебната. - А "обръщането на внимание" не представлява "мъмрене", та да се смята, че имаме едва ли не налагане на дисциплинарно наказание. Напротив това "обръщане на внимание" съставлява подпомагане на съдебната власт, както това е отбелязано в цитираното решение от 30 септември 1994 год.

6. По §54 ЗИДЗСВ /т.8;т.II.6/. - В същност с изменението на чл.171, ал.2 се възпроизвежда идеята на стария чл.172 ал.1.

7. По §5 ЗИДЗСВ /т.9; т.II.3/. - С изменението на т.6 на ал.1 на чл.27 ЗСВ се създава възможност да се прави предложение от председателите на Върховния касационен съд, Върховния административен съд и от министъра на правосъдието и правната евроинтеграция. Те не са оправомощени да правят искане за снемане на имунитета на магистрат или за временното му отстраняване от длъжност.

8. По §10 ЗИДЗСВ/т.10;т.II.4/. - Разпоредбата на чл.129.ал.3 от Конституцията не предвижда отпадането на статута

6.

на несменяемост на магистрат/съдия, прокурор или следовател/, който е назначен на длъжност главен инспектор. Следователно новата ал.6 на чл.35 ЗСВ не е противоконституционна.

9. По §3 ЗИДЗСВ /т.11/. - Обикновеният законодател е легитимиран да определи квотите за членовете на Висшия съдебен съвет за отделните съдебни органи. Доколко въпросното изменение има значение за прекратяване на мандата на досегашния Висш съдебен съвет, е въпрос, който ще се обсъди по-долу. Разпоредбата на чл.133 от Конституцията предвижда организацията и дейността на Висшия съдебен съвет да се уреди със закон.

10. По §7 ЗИДЗСВ /т.12;т.II.3/. - Издаването на заповедта от министъра не създава никакви права, а има само регистрационен характер. Правопораждащия акт е решението на Висшия съдебен съвет за назначаване, повишаване, понижаване, преместване, и освобождаване на длъжност на съдиите, прокурорите, следователите. Този е прочее смисълът на ал.4, на чл.30.

11. По §31 ЗИДЗСВ /т.13/. - С установяването на реда на обжалването на актовете и действията на прокурора пред непосредствено по-горе стоящата прокуратура не се засягат правомощията на главния прокурор. В крайна сметка по пътя на обжалването и пред него, когато се атакуват действия на непосредствено стоящите под него прокурори, той ще упражни своя надзор. По същият начин Върховният касационен съд упражнява надзора върху актовете на районния съд.

12. По §31ЗИДЗСВ /т.14/. - С прекратяването на наказателното производство, респективно неговото спиране в крайна сметка се слага преграда на правораздаването. За това не е противоконституционна разпоредбата, която предвижда, че прекратяването на наказателното производство може да стане само от съда; така

също съдът при дадени предпоставки трябва да има правомощието да се произнесе по спирането на наказателното производство.

13. По §53 ЗИДЗСВ /т.15;т.II.8,9/. - Очевидно с възможността за преместване на съдия, прокурор, следовател в друг съдебен район няма "въдворяване в друго насалено място". С понижаването в ранг и длъжност се създават също неблагоприятни последици и условия за дисциплинарно отговорния. С налагането на подобни наказания не се накърнява нито свободата на избор на професия, нито свободата на избор на работно място.

14. По §71 ЗИДЗСВ /т.16;т.II.12/. Съдебната власт безспорно е независима. Безспорно тя има самостоятелен бюджет. Това обаче не значи, че тя е извън контрола на държавната власт, част от която е тя. Съвсем естествено е, когато става дума за изпълнението на този самостоятелен бюджет, и съдебната власт, като всяка друга власт и всеки друг орган на власт, да се подчини на контрола на органа, овластен от Конституцията да провежда такъв. На тази плоскост разпоредбата на чл.106 от Конституцията, която овластява Министерския съвет да ръководи изпълнението на държавния бюджет, има действие и спрямо съдебната власт.

15. По §81 ЗИСЗСВ /т.17;т.II.1/. Конституционният съд е имал случай да се произнесе два пъти по въпроса за съобразността на законови разпоредби относно предсрочното прекратяване на мандата на Висшия съдебен съвет като единен орган. С първото решение №3 от 3 април 1992 год. по конституционно дело №30/1991 год. Конституционният съд е приел, че §§12 и 13 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за Висшия съдебен съвет /ДВ,бр.106 от 20.XII.1991г./ предвиждащи предсрочно прекратяване на съществуващия тогава Висш съдебен съвет не са противоконституционни. - Обратното разбиране е

намерило израз в решение №9 от 15 септември 1994 год. по конституционно дело №)/1994год.

За разлика от други хипотези /например относно мандата на народните представители, на президента на Републиката, на Народното събрание и т.н./ относно прекратяването на мандата на членовете на Висшия съдебен съвет и на самия съвет в Конституцията не се съдържа никаква разпоредба. Същото важи например и за общинските съветници и кметовете.

Законът за местното самоуправление и местната администрация обаче предвижда възможността за предсрочно прекратяване на правомощията им. /чл.30, ал.3 и чл.42 ЗМСМА/. Тези разпоредби несъмнено не са противоконституционни. При мълчанието на Конституцията относно предсрочно прекратяване на мандата на Висшия съдебен съвет по общо правило следва да се приеме, че то е допустимо. щом няма ограничителни конституционни разпоредби.

Според §4 от преходните и заключителни разпоредби на Конституцията определената с нея организация на съдебната власт влиза в действие след приемането на новите устройствени и процесуални закони. Реформата в съдопроизводството действа изцяло от април 1998 год. При това положение едва с установяването на апелативните съдилища и прокуратури е окончателно завършено изграждането на съдебната система. А щом това е така и щом като Висшият съдебен съвет се състои за една част от членове, избрани от органите на съдебната власт, то за да отговаря на изискванията на Конституцията тези изборни членове трябва да бъдат посочени с участието на членовете на апелативните съдилища и на прокурорите от апелативните прокуратури. В тази светлина несъмнено преходната разпоредба на §81 не противоречи на Конституцията; нещо повече тя отговаря на изискванията на Конституцията.

16. По §8,24,61 и 62 ЗИДЗСВ /т.18;т.II.6,7/. - В

Конституцията не се съдържа разпоредби относно органите, осъществяващи дисциплинарната отговорност на съдии, прокурори и следователи. Следователно не може да става дума за несъобразяване на измененията по цитираните параграфи с разпоредби на Конституцията.

17. По §§22 и 25 ЗИДЗСВ /т.19/. В чл.150,ал.1 от Конституцията се говори за Върховен касационен съд и Върховен административен съд. Очевидно се има предвид целите състави на тези съдилища, а не само част от тях - Общи събрания на колегии.

Очевидно се има предвид целите състави на тези съдилища, а не само част от тях - Общи събрания на колегии.

18. По §42 ЗИДЗСВ /т.20/. Доколкото може да се разбере

от съдържанието на искането в този пункт, изгледа, че се иска да се даде възможност на магистрати да сключват трудови договори с учебни заведения. Недопустимо е магистрат да заема едновременно с длъжността си в съдебната система и длъжност в друго учреждение, ведомство и пр.

19. По §42 ЗИДЗСВ /т.21/. Намираме, че с изменението

на чл.132, ал.2 ЗСВ не се нарушава принципът на равенство на гражданите пред законите. Ако се приеме обратното с основание трябва да се постави въпросът дали пък с установената несменяемост на магистратите не е създадена привилегия.

III. ОТНОСНО ИСКАНИЯТА ЗА ОТМЯНА НА НЯКОИ РАЗПОРЕДБИ НА ЗАКОНА ЗА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

В нито един от пунктовете по тази точка 2 от искането на Главния прокурор няма надлежно обосноваване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВАС:

